

Byggnadsminnesförklaring av fastigheten Brynäs 9:4 (kv Springer 4), Gävle stad och kommun

Fråga om byggnadsminnesförklaring av fastigheten Brynäs 9:4 (kv Springer 4) har väckts den 8 februari 1982 av länsstyrelsen på förslag av stadsarkitektkontoret. Förslag till skyddsföreskrifter har remitterats den 2 februari 1990.

Fastighetens ägare, har skriftligen godkänt byggnadsminnesförklaring med föreslagna skyddsföreskrifter den 8 juni 1990.

Byggnadsnämnden i Gävle kommun har genom beslut den 6 april 1990 godkänt byggnadsminnesförklaring.

Riksanantikvarieämbetet har i yttrande den 22 mars 1990 lämnat förslaget till byggnadsminnesförklaring utan erinran.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § kulturminneslagen fastigheten Brynäs 9:4 (kv Springer 4) i Gävle stad och kommun för byggnadsminne och meddelar enligt 2 § samma lag skyddsföreskrifter enligt bilaga 1.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar för byggnadens underhåll. Även läns museet kan rådfrågas.

Om särskilda skäl finns får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till ändring av byggnadsminne.

Enligt 3 kap 21 § kulturminneslagen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga 2.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Lars Ivar Hising, jämte ledamöterna Marianne Ahlqvist, Jens Alvarsson, Willy Eriksson, Thomas Juh-

1990-06-18

221-1640-89

lin, Sven Eric Lundahl, Wallentin Lundmark, Kjell Nilsson, Curt Nygren, Svante Pettersson, Sture Sandberg, Håkan Stjernlöf, Birgit Wallström samt Stig Zettlin.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Johny Rangroet, länsassessor Helen Åleskog, t f länsarkitekt Magnus Blom samt antikvarie Ingela Broström, föredragande.

Lars Ivar Hising

Ingela Broström

Kopia till

- ✓ Riksantikvarieämbetet, delgivn
- Byggnadsnämnden i Gävle kommun
- Kulturnämnden i Gävle kommun
- Länsmuseet
- Inskrivningsmyndigheten vid Gävle tingsrätt
- Överlantmätarmyndigheten
- Planenheten

KV SPRINGER 4
Brynäs 9:4
Gävle stad, Gävle kommun

Kv Springer 4, bostadshuset
Foto: Länsmuseet 1985

Fastigheten kv Springer 4 är en av endast fem bevarade fiskargårdar på Islandet i Gävle, ett område som i äldre tid nästan uteslutande beboddes av fiskare och sjömän.

En av orsakerna till att stadens fiskare gärna valde att slå sig ner just på Islandet var att man längs Islandsfjällån, en deltaarm till Gävleån, bekvämt kunde föra fångsten med båt ända fram till bostaden och där lasta ur fisk och redskap vid egen brygga. I övriga delar av Gävle anlades tidigt strandgator som förhindrade bosättning vid åstränderna och vid 1800-talets början var Islandet med sina omkring femtio fastigheter det enda större området med strandbunden bebyggelse inom staden.

Det faktum att alla boende på Islandet ville ha direktkontakt med vattnet förklarar det för området karakteristiska bebyggelsenönstret med mycket långsmala tofter. Byggnaderna förlades till toftens ena sida med boningshuset åt gatan, sammanbyggt med en lång rad ekonomibyggnader som vid vattnet avslutades med den nödvändiga sjöboden. Den fria tomtytan fick närmast karaktären av en smal passage från gatan till ån. Denna toftform finns nu endast bevarad inom kvarteret Springer.

Islandets bebyggelse bestod tänligen oförändrad fram till regleringen av Brynäs vid 1800-talets slut. Den första stora förändringen skedde år 1888 när Islandsfjällån fylldes igen och bebyggelsen förlorade den tidigare så avgörande kontakten med vattnet. När Brynäsgränd drogs fram genom området år 1900 började så de gamla fiskargårdarna att rivas och redan ett femtiotal år därefter var den tidigare så omfattande fiskarbyggelsen i det närmaste utplånad.

Fastigheten kv Springer 4 har det förmodligen äldsta av kvarterets bostadshus. Den envåninga timmerbyggnaden uppvisar flera stildrag typiska för 1700-talets senare hälft, bl a takformen med valmad gavelspets, och det är därför troligt att huset byggts vid denna tid. Taket är täckt med enkupigt tegel och fasaderna klädda med locklistpanel som är gulmålad åt gatan och rödfärgad åt gården.

Uthuslängan revs 1981 på grund av rötskador i stammen och i stället uppfördes en tillbyggnad i en och en halv våning till bostadshuset. Till fastigheten hör även en fristående sjöbod i

Kv Springer 4 vid 1900-talets början
Foto: Länsmuseet

timmer med locklistpanelade fasader och tak täckt med enkupigt tegel.

Skyddsområde

Fastigheten Brynäs 9:4 (Springer 4).

Skyddsföreskrifter

Skyddsföreskrifterna omfattar samtliga inom skyddsområdet belägna byggnader.

- 1) Byggnaderna inom skyddsområdet får inte rivas, flyttas, om- eller tillbyggas eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
- 2) Rumsindelning i det äldre bostadshuset och sjöboden får inte förändras genom borttagande av eller ingrepp i bärande väggar eller andra bärande byggnadsdelar.
- 3) Byggnaderna skall underhållas med material och metoder som deras kulturhistoriska värde kräver. Detta arbete bör ske i samråd med länsstyrelsen.
- 4) Tomtmarken skall vårdas på ett sådant sätt att byggnadernas karaktär och utseende inte förvanskas.

